

HAALTERN

HOF STOYS (Hof ten Haze)

Vaak wordt deze hoeve als één van de oudste hofsteden van Haaltert vermeld. De ligging, eenzaam tussen velden en weiden langs de slingerende Molenbeek, kan best idyllisch lijken maar zal eertijds ook z'n nadelen gekend hebben. Meestal zullen de bewoners volledig op eigen voortbrengselen en eigen kunnen aangewezen geweest zijn.

Rond 1950 had deze boerderij nog het typische uitzicht met bebouwing in een gesloten vierkant (Frankische hoevestijl). Redenen voor dergelijke "gesloten" bouwtrant waren van praktische aard en de veiligheid zal zeker ook een belangrijk aspect geweest zijn.

Architecturaal biedt het hof nog weinig interessants door verbouwingen na een brand van de schuur in 1952 en van het oude woonhuis enkele jaren later.

Toch een paar merkwaardigheden :

- * de kelder van het woonhuis heeft een dubbele bevoering met 2 ronde uitsparingen waarin vroeger de melk in de gekende melkkannen te koelen gehangen werd. Het bronwater tussen beide vloeren zorgde voor de afkoeling en de frisse bewaring.
- * Toen in 1900 de schuur in hout en leem (nog gedeeltelijk met strooien dak) te klein bleek, werd op dezelfde plaats een nieuwe gemetst nadat de oude met de mankracht van bijna alle inwoners van Boekent verplaatst werd.

Navolgende akten geven een overzicht van de goederen die verbonden waren aan de hofstede.

Akte 1 werd opgesteld in 1805. Toen situeerde men de boerderij op het grondgebied van Mere.

Akte 2 sluit bij de eerste aan doordat één van de erfgenamen zijn aandeel in de hoeve verkoopt aan zijn broers en zussen in 1816. De grenzen van Mere werden in die tussentijd blijkbaar verlegd want er staat geformuleerd : "binnen Haaltert, voorheen Meire".

In akte 3 blijkt de familie het Hof te Brantegem te bewonen en niet 't Hof Staes. Toch bleef die hofstede in bezit, anders zou de formulering "domicilie verkiezende" onzinnig zijn.

Daarnaast wordt de woonplaats van zowel de vorige als de volgende generatie beschreven als 't Hof Staes. In dit document valt ook de lage schatting van het Hof te Brantegem op, nl. 2.238 fr. of ongeveer de prijs van 0,5 ha landbouwgrond. Was de grond dan zo duur of de hofstede zo weinig waard ?

Akte 1 en 3, waartussen een tijdsverschil van ongeveer 50 jaar ligt, maken het ook mogelijk volgend cijfermateriaal te vergelijken :

	1805	1853
totale oppervlakte in eigendom	5ha 85a	5ha 19 a
kleinste perceel	10a	7a 60ca
grootste perceel	1ha 2a	49a 60ca
gemiddelde oppervlakte/perceel	27a 85ca	22a 56ca
geschatte waarde	12.987 gulden	
	23.564 fr.	22.738 fr.

Enkele bedenkingen bij deze getallen :

- de totale oppervlakte is ondanks de verdeling tussen 8 erfgenamen nauwelijks verminderd.
- de gemiddelde oppervlakte per perceel is in 1853 nog kleiner.
- de waardeschattingen wijken slechts matig af, met een lichte tendens tot daling.

Achtereenvolgens bewoonden volgende gezinnen als eigenaars het Hof Staes :

Joannes Van Cromphaut	X	Anna Maria de Sadeleer
Joannes (+1801)	X	Cornelia Roelandt
Constantinus (+1853)	X	Regina De Pril
Amandus (+1891)	X	Maria Delphina Van Bever
Omer (+1950)	X	Maria Joostens
José	X	Maria-Odile De Dijcker

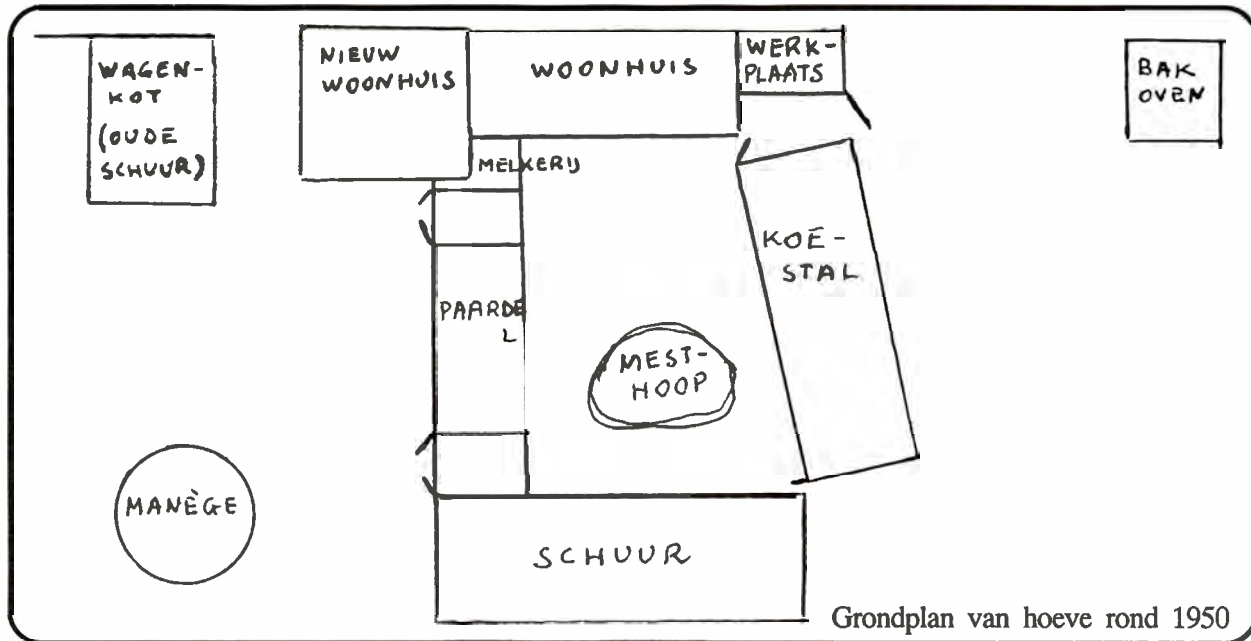
AKTE 1

Staat, inventaris, cavelinge, scheedinge ende verdeelinge die bij deesen gedaen wordt tusschen de 8 kinderen hoirs ten sterfhuyse van Joannes Van Cromphoudt filius Jean en Anna Maria de Saedeleer overleden binnen de commune van Meire op den 6e thermidor 9e jaer ofte 26-7-1801 S : Wijnen uwelijk gewonnen met Cornelia Roelandt met naemen Joannes franciscus van Cromphoudt, Petrus livinus, Ludovicus, Charles, Dominicus, Benedictus, Constantinus, Francisca van Cromphoudt, deselve geassisteert met Joannes Ludovicus van Cromphoudt haeren hoom 't sijnder acceptatie bij haer vercoeren voor bijstaenden men. Alle themselft bij competenten houderdom doende. Dese alsoo omme aan eenieder te betoonen de waere consistentie van alle haevelijkeende moibilaere baeten alsmede de scheedinge ende verdeelinge van alle gronden van ervan als hiernaer geprescribeert sal worden.

Vooreerst wort alhier te kennen gegeven als dat Ludovicus van Cromphoudt ende Fransiscus van Cromphoudt bij contract sijn geschijden uyt hun paert en deel van de behuysde hofstede en alle moibilaire en immobilaire efecten bieder bij contract vermeldt en hetselve verkocht ende gelaeten aan hunne voordere suster en broeders voor de somme in bene masse van vijftien hondert guldens eens. Divt alhier voor me. Capitel van gronden van herven van vaderlijke en moederlijke sijde alsmede de gecoquesteerde goederen en degoene verkregen bij successie van hunnen hoom Joannes Roelant sonder voordere dinstintie te maeken van waer die gecommen sijn.

De aangrenzende eigendommen zijn steeds benoemd in volgorde O Z W N.
De oppervlakte is aangeduid in roeden en de prijs in gulden.

1. 163R land Brantegemveld
2. 78R bosch op fierensvelt
3. 51 1/2R bosch te geutegem
4. 58 1/2R meersch genamt den Eekent
5. 47 1/2R op deeskensvelt
6. 136R land meuleveld zijnde geweesende achterleen
7. 36R mersch Clissemeerschen
8. 50R landt Deeskensvelt
9. 50R op selve velt
10. 67 1/2R landt Brantegemvelt
11. 71R landt Harmaerdegemvelt
12. 74R landt D'houlboschvelt
13. 33R landt Beukkensvelt

Huidige toestand

14. 255R landt Brantegem
15. 48R15V landt Aygem Geutegemvelt mersschen
16. 100R Kerxken Kerxkenvelt
17. 69R mersch Meire op Stofstaes
beloopt in sijn maete 37R8V
19. 280R landt Meire
beloop in sijn maete 308R14V
20. 138R landt Meire
21. 64R15V meire bovenste hoeve beloop in
sijn maete 71R4V

Somme tSaemen de prijzen van dit vooreustaende capitel beloop 12.987-2-0
Deese gedeelt in 8 gelijcke deelen comt voor idere hoir te somme van
1623-7-3.

(Na de verdeling per erfgenaam van alle beschreven goederen en een reeks
algemene bepalingen wordt deze akte afgesloten met :) Binnen de commune
van Maire den 28*ventste jaer dertien der republicque coresponderende met de
20e maerte 1805.

AKTE 2

Ondergetekende Benedictus vanCromphaut landbouwer te Aygem 2e arrondissement
der provincie Oost-Vlaanderen verklaart verkocht te hebben aan Pieter
Livinus, Francisca, Dominicus en Constantinus, zijn broers en zusters
te Haeltert, elke 1/5 paart van
24a4ca (130 3/4 R - landmaete van Meire)
behuysde hofsteede binnen Haeltert voorheen Meire
gehuchte Hofstaes
19a29ca (56R 15V) op middelhoeve

al het meubel, meubellaars als peerden, coyen, verkens, hooye, strooye,
mest in den hof, graen, haever, boonen met de schagten, gedorschen en
ongedorschen, aardappels, waegen, carren, ploegen, heegden ende voorder
handhaelem, alle huyscastheylen als aerd- en glaerewerk, coper, tien, tafels,
cassen, stoelen en banken als mede de vruchten amelioratien vetten op en in
de landen bij de gemmenschapheid in het bebruyk ende de gemene contante
penningen met last van bij de coopers te betaelen alle gemene schulden
om de coopers daer van te comen in possessie poursance ende dispositie
van stonden aan, welken coop ende vercoop alzo gedaen voor een uytshaet
van de gemelde gemeensaemheid voor ende omme de somme van 1408 francs
92 centimes % 776 gulden 13 stuyvers 6 courant %
gedateerd : 19 januari 1800 sestien

Omer Van Cromphaut.

HERINNERINGEN AAN HELDERGEM EN ANECDOTES BIJ HET FOTOALBUM

Ik zelf ben op 14-jarige leeftijd in Moeskroen begonnen. Nog een broekventje, ondervond ik al vlug dat het gareel, dat ze mij hadden aangepast, zwaar en moeilijk te torsen viel. Om vijf uur 's morgens beginnen tot kwart vóór acht 's avonds. Het werk was niet zo zwaar maar toch ervaarde ik heel spoedig dat het thuis, bij moeder, toch zo goed was. Maar moed, ik had nog 50 jaren voor de boeg. Met mijn eerstejaarsdiploma van steenbakker op zak, vertrok ik, een weinig later, met de ploeg naar Barbery. Petrus Gossey en ik stonden samen aan het zelfde werk. Geen hard labeur maar toch 11 uur per dag en 7 dagen per week. De campagne had juist geteld 4 maanden en 20 dagen geduurd. We verdienden 18 fr. Frans geld per dag. Omgewisseld was dat 25,20 fr. waard. De ouderen verdienden, naar gelang de aard van het werk, 36 - 38 of 40 fr.

Dat het moeilijke tijden waren en dat er met geld zuinig diende omgesprongen te worden, blijkt duidelijk uit het volgende : Een buurvrouw van naast ons, zei tegen mijn moeder, over een buurvrouw van een paar huizen verder : " ze zullen bij..... nooit iets hebben, want ze eten binst de week saucissen". Er waren natuurlijk ook mensen die het beter hadden : de boeren en andere zelfstandigen, winkeliers, bakkers, beenhouwers, enz...

Anderen, naarwie wij, kleine pagadders, met enige bewondering opkeken, waren : Pee Kosterzen Helaar (Hilaire), die als eerste in Heldergem een danszaal had en dan ook bijna alle zondagen een bal gaf met een blaasorkest. En blazen deden ze, dat horen en zien verging. Makriet deed het hem na, maar dan met moderner middelen. Hij had, als eerste in Heldergem, een radiouitrusting met luidsprekers.

Ik heb Pee Koster nog gekend en Charel Kuiper. Herinneringen uit een heel ver verleden. Naar het oordeel dat ik mij over hen vormde, waren het twee uitersten. Pee Koster, de hereboer, de aristokraat. Een bezadigd man, een tevreden rentenier. Charel Kuiper daarentegen was de proletariër. Hij vertegenwoordigde de kleine man, was welbespraakt en liet zich een beetje doorgaan als de profeet. Zijn huis stond waar nu het werkhuis van wijlen Gustaaf De Winter staat. Men kwam rechtstreeks binnen in de leefkamer. Daar verbleef men in de zomer. Tijdens de winter huisden ze, Charel en zijn Manse, in een kleinere plaats daarnaast.

Daar stond het bed en de stoof. De oude huizen waren niet bevroerd. Kelders waren er ook niet. Onder het bed was een put. Daarin werd de voorraad aardappelen geborgen om te vrijwaren tegen de vorst. De stoof werd gestookt met houten telkens als het deksel werd opgelicht om de stoof te stoken of om de een of andere zijn pijp aan te steken, ontsnapte er een rookwolk die zich tegen het plafond verspreidde als een paddestoel en in de leefruimte een hoestverwekkende atmosfeer in stand hield. Dit belette echter niet dat Charel en zijn Manse een respectabele leeftijd hebben bereikt.

Cisken uit de "Koterhaak" kent ge reeds. De joviale gediensstige herbergier, steeds goed geluimd. De "Koterhaak" kreeg een ruime belangstelling tot in de omliggende gemeenten.

Dolf Van Den Dooren was weduwnaar en woonde in bij zijn gehuwde dochter die zelf vier kinderen had. Dit was echter geen beletsel om Dolf in zijn oude dag met de beste zorgen te omringen.

Zijn zoon, Polle, was eerst dephouder van een brouwerij, daarna cafébaas en handelsvertegenwoordiger voor dezelfde brouwerij. Dolf dronk graag een pint. Op zondagavond vertoefde hij dan ook vaak bij zijn zoon en beleefde er gelukkige momenten. Hij was zo een beetje de historische figuur van het Oud Dorp die bijwijlen eens voor echte gezonde lol kon zorgen. Ter gelegenheid van het georkestreerde huwelijk van Dolf en Sidonie uit de Gracht b.v.b., opgezet door enkele jonge gasten, met de financiële medewerking van zijn zoon Pol, heerste er in de wijk een echte kermissfeer.

Pol, die een welgestelde burger geworden was, nam van het leven wat het te bieden had. Hij koos er steeds het beste van. Als handelsreiziger was hij veel op de baan en uiteraard in de café's, waar hij zijn handelswaar, bier, verkocht. Hij prees niet alleen zijn verscheiden gamma bieren aan, hij kocht ook alles wat hem in de handen viel en zijn interesse opwekte. Soms kwam hij thuis en zei tegen zijn Evelyne : "Vrouw, ik hem een paard gekocht", enkele dagen nadien was dat dan een orgel, of een varken, een accordeon, een biljart, ne papegaai of een aap en het lukte hem steeds die dingen van de hand te doen en nog met winst ook.

Op een zeker moment had hij, in allerhande café's te Helderger en de omringende gemeenten, alles samen 35 piano's staan, waarin men een stuk van 0,10 fr. stak om ze te laten spelen. Als het in zijn gedacht kwam, nam hij dan 's avonds na het werk een paar jonge gasten onder de arm om die piano's te gaan lichten. Dat kostte hem dan telkens meer dan wat die speeltuigen hadden opgebracht. Hij zag ook graag mooie vrouwen, maar uiteraard was dat

geen zonde "Het is niet omdat ge, als gehuwde, op dieet staat, dat ge de spijskaart niet moogt bezien" luidde zijn advies.

Zo was Polle, immer goed geluimd en altijd bereid tot dienstbetoon.

Makriet was een heel ander type. Hij was niet die gewiekste commercant. Hij was vooral cafébaas, kolenhandelaar en had bovendien nog een kiekenkwekerij. Door de bals die hij organiseerde was hij, vooral bij de jeugd, alom gekend.

Pee Van De wiele was geen beroemdheid. Hij was zeer bedrijvig in Kerkelijke middens, was een leven lang zanger in alle godsdienstige plechtigheden : dagelijkse mis, zondagmissen, vespers en lof en had een klein boerderijtje. Verder ging hij ook, voor iedereen die er om vroeg, op beeweg, waar dit ook zijn mocht.

En nu een vrouw, Chique Mathille. Haar werkelijke naam heb ik nooit gekend. In mijn kinderlijke verbeelding zag ik haar als een geheimzinnig wezen. Ze was niet gehuwd, had geen kinderen en dat leek me verwonderlijk. De nieuwsgierige, soms misprijzende belangstelling, die ze vanwege de kinderen genoot, sproot voort uit het feit dat ze pruimde, de pijp rookte en vloekte als een ketter. Ze was bovendien doof en als ze sprak riep ze dan zo hard dat de trommelvliezen er van trilden. Ze leurde altijd met iets, maar meest met haring. Met een paar mandjes op een kruiwagen bezocht ze haar vaste klanten. Bij haar beste klanten dronk ze een tas koffie.

"Smesj Toor" staat voor Hector Baeten, smid aan de kerk.

Toor was populair, tot ver buiten de gemeente, niet enkel voor het degelijk werk dat hij leverde, maar hij was ook cafébaas en had een winkel van allerhande ijzerwaren. Vroeger was het ambt van smid heel wat veelzijdiger dan nu. Toor smeedde niet alleen banden rond wagen- en karrewielen, hij was ook hoefsmid, fabriceerde spaden en "braken", zelf gesmeed en prima kwaliteit. Hij maakte ook de bietenrieken voor de seizoenarbeiders in Frankrijk. Maar wat maakte Toor eigenlijk niet ?

Zijn smidse was niet alleen toegankelijk voor personen die met een of ander verzoek kwamen aandraven.

Zeker in de winter, als er weinig werk was voor de bouwvakkers en andere aanverwante bedrijven, kwamen heel wat kijklustigen Toor in zijn smidse bezoeken. 't Was er erg gezellig en beter dan buiten. Het gebeurde dan ook dat krachtpatsers er hun krachten onder elkaar testten. Dat geschiedde dan met het grote aambeeld, dat ongeveer 100 kgr. woog en waarmee de sterksten dan de werkplaats rondwandelden.

Krachtpatsters waren er in Heldergem heel wat en bij de smid waren ze op hun plaats.

Wat hier voorafgaat heeft vooral betrekking op het Oud Dorp en 't kasseiken, zoals die van den Dries het dorp smalend noemden. Maar Heldergem had nog andere bezienswaardigheden. Er was 't gehucht "Oom" . Daar weet ik echter weinig van te vertellen. Dat gehucht leek me een aangehecht gebied dat vroeger op een vreedzame wijze bij Heldergem was ingelijfd.

Verder hadden we "Liefkes Hoek". Wat een naam ! Waar staat dat voor of waar komt het vandaan ? Wat moet daar allemaal gebeurd zijn vooraleer die wijk met een zo zoet gevoois , poëtische naam werd bedoeld ? Kwamen daar soms verliefde paartjes, onder de indruk van het mooie panorama dat de streek in de lente biedt, elkaar lieve naampjes toefluisteren. Was het daar soms dat in de lente, als de natuur ontwaakt, de jeugd, ter gelegenheid van de kermis, de drang in zich voelde opkomen om elkaar te zoeken en lief te doen ? Wist Guido Gezelle niets van het bestaan ervan ? Het moet wel, anders had hij ongetwijfeld aan de drang niet kunnen weerstaan er een heerlijk gedicht over te maken dat sprankelt van liefde.

Ik weet het niet, maar de streek is er mooi en de naam goed gekozen.

We hebben nu nog de "Mottenhoek", een hele wijk met enkele boerderijen, een paar herbergen, want die waren er in Heldergem bij de vleet, verder gewone werkende mensen. Men deed er ook iets aan de voortplanting. Vóór mijn tijd stonden daar op een bepaalde plaats drie huizen. Twee stonden aan de straat. Tussen die twee was er een oprit die toegang gaf tot het derde huis dat er achter stond. In die drie huizen waren er 45 kinderen. U leest goed : 45. Nu is dat ondenkbaar. En toch waren er geen moderne keukeninrichtingen, geen kinderbewaarplaatsen, geen peutersuizen, geen kindervelzijn, nauwelijks plaats aan 't berd om te eten. Van slaapmogelijkheden werd zelfs niet gesproken.

Er is dan nog een andere wijk die even onaangenaam klinkt als de Mottenhoek : de "Berenhoek". Over de gewone dagelijkse gebeurtenissen, noch over de levenstrant van die mensen kan ik meepraten. Maar iemand van de wijk zelf zal wel iets weten te vertellen over een Vander Schueren, een Fil Tas, Bertens Louiken, de Kam, ik noem ze zo maar, er zullen nog anderen zijn die op een of andere wijze geschiedenis hebben gemaakt. Aan hen het woord !

Albert Sonck.

* Fotoalbum : Heldergem in oude prentkaarten - Willy De Loose en Roger De Troyer.
Uitgave V.T.B.-Haaltert 1982.

ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VAN HAALTERN (DEEL IV) SYNTHESE VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN

I. INLEIDING

Wij zullen in dit gedeelte een evolutief beeld trachten te schetsen van de bewoning in Haaltert a.h.v. het d.m.v. prospectie samengebrachte materiaal. De verschillende gegevens worden per periode gerangschikt en besproken.

Bij de prehistorische en de Romeinse periode zijn wij uitsluitend aangewezen op archeologische vondsten. Hierbij zijn vooral de verspreiding en de relatie met de fysische eigenschappen belangrijk. Het gevonden materiaal kan ons soms iets "zeggen" over de menselijke activiteiten van toen.

De relatie bodem-bewoning wordt, voor zover dit mogelijk is, ook onderzocht in ons onderzoeksgebied.

Vanaf de middeleeuwse periode worden de geschreven bronnen en de toponymie het belangrijkste. Het archeologisch materiaal heeft enkel een aanvullende functie.

Bij elke periode wordt ook bondig melding gemaakt van de vondsten uit omliggende gemeenten, indien deze in de voorhanden zijnde publicaties werden aangetroffen. Bij de verschillende periodes wordt zoveel mogelijk met verspreidingskaartjes gewerkt. Hierbij moeten we ook opmerken dat sommige periodes niet aanwezig zijn en dat andere soms een vertekend beeld geven : bv. op die kaartjes staan er natuurlijk ook lege zones, waar prospectie totaal onmogelijk was, denk maar aan de bebouwde zones.

II. DE ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS EN HUN INTERPRETATIE

A. PALEOLITICUM - MESOLITICUM

Wat het paleolithicum (tot ca. 8000 B.C.) betreft, zijn er bij ons geen gegevens teruggevonden. Het is best mogelijk dat deze periode wel degelijk aanwezig is, maar wij hebben geen enkel typisch artefact aangetroffen. Volgens de heer A. Van Den Bruelle werd in 1928 bij het rooien van eiken een door mensenhanden vervaardigd wapen gevonden : "Met zijn rechte snede en zijn dikke gebogen rug doet het denken aan een Mousteriaan-type (1)". Het geciteerde voorwerp werd evenwel niet teruggevonden en wij laten dan ook in het midden of het hier wel degelijk om een dergelijk type gaat.

(1) A. VAN DEN BRUELLE, 1975, p. 35

Het is niet uitgesloten dat bij het, door ons gerecupereerde, geretoucheerde lithische materiaal (epi)paleolithische artefacten zitten, die echter door ons niet als dusdanig herkend zijn.

Rond 8000 B.C. luidt het mesoliticum een nieuwe culturele periode in : omstreeks dit tijdstip krijgt men een verbetering van het klimaat, wat ook sterke veranderingen in het natuurlijk milieu met zich meebrengt.

In Haaltert troffen wij een vijftal artefacten aan die mogelijk tot deze periode kunnen behoren. Geen enkel duidelijk typische mesolithisch artefact werd aangetroffen.

Het volgende werd gevonden :

- een geretoucheerde microkling (H88/61/35) (fig. 1) en een afslagje (H89/226/1) (fig. 2) in Wommersomkwartsiet maken de beste kans om tot deze periode te behoren. Dit Wommersomkwartsiet werd voornamelijk maar niet uitsluitend in het mesoliticum gebruikt. In het gebied tussen Nederrijn, Maas en Schelde bevatten de meeste mesolitische sites een zeker percentage (variërend tussen 0,1 tot 50 %)werktuigen die uit dit kwartsiet vervaardigd zijn (2).
- daarnaast werden een drietal microklingen met rechte afknotting gerecupereerd. Dergelijke werktuigen komen regelmatig voor in mesolitische vindplaatsen. (H87/25/51) (fig. 3) is een geretoucheerde microkling vervaardigd uit mijnsilex. Dit werktuig maakt een kleine kans om tot deze periode te behoren. (H87/36/22) (fig. 4) is eenzelfde type microkling, maar wel gerold en heel glad. (H88/156/1) (fig. 5) is vervaardigd uit een homogene donkerbruine silex. Het werktuig is geretoucheerd aan beide boorden. Deze vondst maakt ook een kleine kans om tot deze periode te horen.

Waarschijnlijk bevinden zich mogelijk mesolitische artefacten onder het litisch materiaal die wij echter in een volgende periode hebben ondergebracht. Aangezien ze echter niet typisch zijn, zijn ze als dusdanig ook niet herkenbaar.

De verspreidingskaart (fig. 6) is door dit beperkt aantal vondsten weinig zeggend. Misschien is het wel interessant te vermelden dat de vondsten voornamelijk in het midden en het oosten van de gemeente werden gelokaliseerd. Twee artefacten werden niet ver van elkaar gevonden (H88/61/35 en H87/36/22) en zijn beide gesitueerd op de 40 m hoogtelijn. Bij het artefact (H88/156/1) moeten wij vermelden dat men op deze hoogte natuurlijke silexknolletjes aantreft van eenzelfde soort waaruit het voorwerp gemaakt is.

Aangezien dat de vondsten eerder aan de geringe kant liggen, kan het heel goed zijn dat alles puur toeval is, maar het leek ons de moeite waard om het te vermelden.

(2) P. GENDEL, 1982, p. 22

Bij een vergelijking met de bodemkaart valt het ons op dat vier van de vindplaatsen te situeren zijn op leemgronden met een uitstekende waterhuishouding en een goede natuurlijke ontwatering. Dit geldt voor H25, H36, H61 en H156. Enkel H226 is gelegen op een leemgrond met een gevlekte textuur B horizont. Deze grond heeft een weinig stabiele bovengrondstructuur en blijft in het voorjaar langer nat en koud (3).

Uit de literatuur weten we dat de voorkeur van de mesolitische mens, wat betreft een woonplaats, uitgaat naar een plaats in de nabijheid van water (4). Dit is ook het geval bij sites zoals Mendonk. Daarenboven verkozen ze hun verblijfplaats op drogere, lichtere gronden (5). H36 en H61 liggen niet ver van een bron of van verscheidene bronnen, die een beetje meer westwaarts gelegen zijn. H25 ligt niet ver van de Klokaputbeek en H156 heeft enkele bronnen ten westen van zich. Enkel in de directe omgeving van H226 werd geen beekje of bron vastgesteld.

Het feit dat er niet meer mesolitische artefacten gevonden werden, is mogelijk te wijten aan tal van factoren waardoor de prospectie bemoeilijkt wordt (cfr. voorgaande artikels).

Men kan eigenlijk zeer kort zijn wat de activiteiten van deze mensen betrof, toch als men dit moet doen a.h.v. de gevonden artefacten. De functie van de microklingen is niet al te duidelijk : mogelijk dienden ze bij de bewerking van huiden of beenderen. Het is waarschijnlijk beter aan deze werktuigen enkel een beschrijvende naam te geven, zonder functionele implicaties (6). Beide artefacten in Wommersomkwartsiet vormen een bewijs, zij het met enige restricties, op eventuele contacten met Wommersom, waar de enige gekende ontsluiting van dit gesteente gelegen is. In het vroeg-mesoliticum is dit gesteente enkel belangrijk op sites binnen een straal van 20-30 km rond de ontsluiting. Vanaf het midden-mesoliticum bedraagt deze straal reeds meer dan 70 km.

In het laat-mesoliticum breidt deze zone zich naar het noorden uit, tot op zowat 90 km van Wommersom. (7)

(3) A. LOUIS, 1962, p. 37-38

(4) S.J. DE LAET, 1979, p. 136

(5) J. VAN MOERKERKE, 1982, p. 57

(6) F. VAN NOTEN, 1978, p. 46

(7) J. VAN MOERKERKE en L. VAN VLAENDEREN, 1985, p. 1

Als vondsten uit de nabije omgeving van Haaltert, vermelden wij vooral de opgravingen in het Onze-Lieve-Vrouw Hospitaal te Aalst, uitgevoerd in 1982 door de Nationale Dienst voor Opgravingen. Deze onderzoeken brachten een concentratie silexmateriaal aan het licht (8), die later met grote zekerheid in het epipaleolithicum werden gesitueerd (9). Bij systematische veldprospectie te Aalst linkeroever werd een microkling met afgestompte boord aangetroffen die in deze periode kon worden gelokaliseerd (10). Een gelijkaardig onderzoek in Moorsel leverde een negental dergelijke losse vondsten op, waarvan drie tot deze periode behoren (11). In Erpe werden er een drietal dergelijke artefacten opgespoord, waarvan er twee een grote kans maken om tot deze periode te behoren (12), in Erembodegem werden een vijftal artefacten gevonden (13) en in Mere kwamen een twaalfstal artefacten aan het licht, waarvan vier typisch mesolithisch zijn (14).

-
- (8) D. CALLEBAUT, 1983, p. 91-95
 (9) J. VAN MOERKERKE, 1983, p. 16
 (10) H. DE TURCK, 1980-81, p. 71-72
 (11) M. PIETERS, 1986, p. 27
 (12) K. DE GROOTE, 1988, p. 23-24
 (13) P. VAN GEIT, 1986-87, p. 25-28
 (14) N. JANSEGGERS, 1988-89, p. 43-48

FIG.1

FIG.2

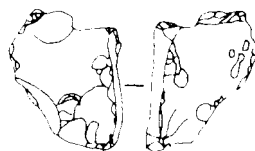

FIG.3

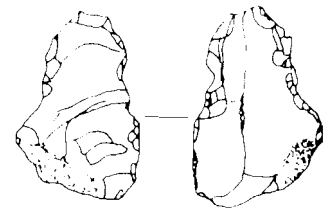

FIG.4

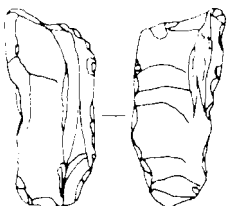
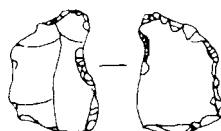

FIG.5

- Behoort tot deze periode.
- ☆ Behoort waarschijnlijk tot deze periode.

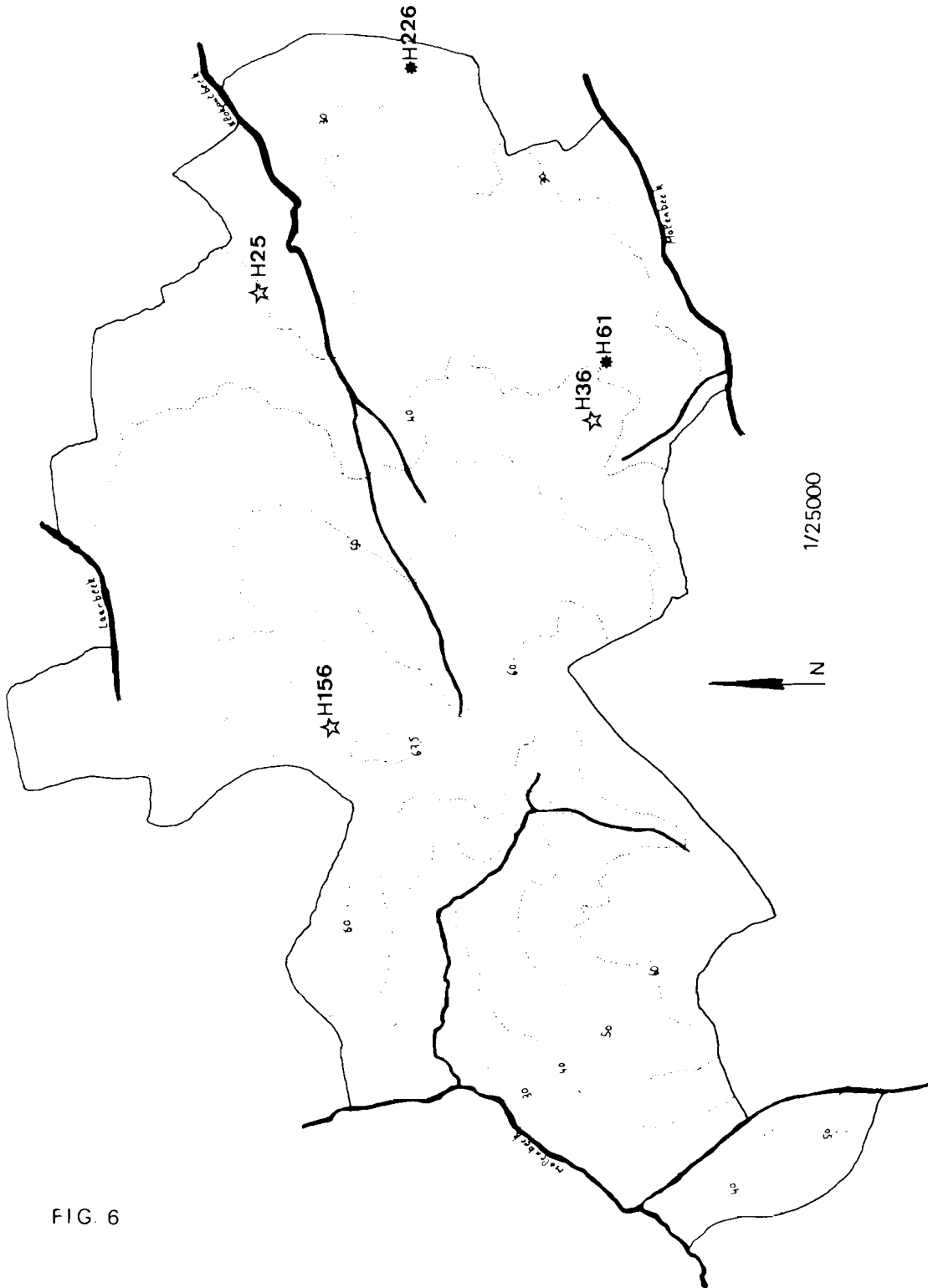

FIG. 6

Gebruikte literatuur :

- CALLEBAUT D.,
Het O.L.V.-Hospitaal te Aalst.
Archaeologia Belgica. 253, (= Conspectus
MCMLXXXII), Brussel, 1983, p. 91-95.
- DE GROOTE, K.,
Erpe, Gent, 1988 (= A.I.VI.X).
- DE LAET, S.J.,
Prehistorische kulturen in het zuiden
der Lage Landen. Wetteren, 1979.
- GENDEL, P.,
The distribution and utilisation of
Wommersomquartzite during the Mesolithic.
In A. GOB en F. SPIER (eds.) Le Mésolithique
entre Rhin et Meuse. Actes du colloque sur le
Paléolithique supérieur final et le Mésolithique
dans le Grand-Duché de Luxembourg et dans les
régions voisines (Andenne, Eifel, Lorraine) tenu
à Luxembourg le 18 et 19 mai 1981, Luxembourg,
1982, p. 21-50
- LOUIS, A.,
Bodemkaart van België, verklarende tekst bij
het kaartblad Ninove 86E, Gent, 1962.
- PIETERS, M.,
Moorsel, Gent, 1986. (= A.I.VI., V).
- VAN DEN BRUELLE, A.,
De geschiedenis van Haaltert. Tot de Boerenkrijg.
Deel I, Haaltert, 1975.
- VAN MOERKERKE, J.,
Het mesoliticum te Mendonk, Gentse vereniging
voor stadsarcheologie v.z.w. Gent, 1982.
- VAN MOERKERKE, J.,
Epipaleolithicum onder het Onze-Lieve-Vrouw
Hospitaal te Aalst, in: Archaeologia Belgica,
253, p. 14-16, Brussel, 1983.
- VAN MOERKERKE, J. en VAN VLAENDEREN, L.,
De verspreiding van het Wommersomkwartsiet in
West-België in het mesoliticum. In :
Vobov-info, 13, 1984, p. 1-32.
- VAN NOTEN, F.,
Les Chasseurs de Meer. (= Dissertationes
Archaeologicae Gandenses, 16), 1978.

Onuitgegeven :

Licentiaatsverhandeling van De Turck, H. : Archeologisch onderzoek van de stad Aalst-Linkeroever. Prospectie, analyse en synthese. R.U.G., 1980-81.

Licentiaatsverhandeling van Jansegers, N. : Archeologisch onderzoek van de gemeente Mere. Prospectie, analyse en synthese. R.U.G., 1988-89.

Licentiaatsverhandeling van Van Geit, P. : Archeologisch onderzoek van de gemeente Erembodegem. Prospectie, analyse en synthese, R.U.G., 1986-87.

Meganck Marc

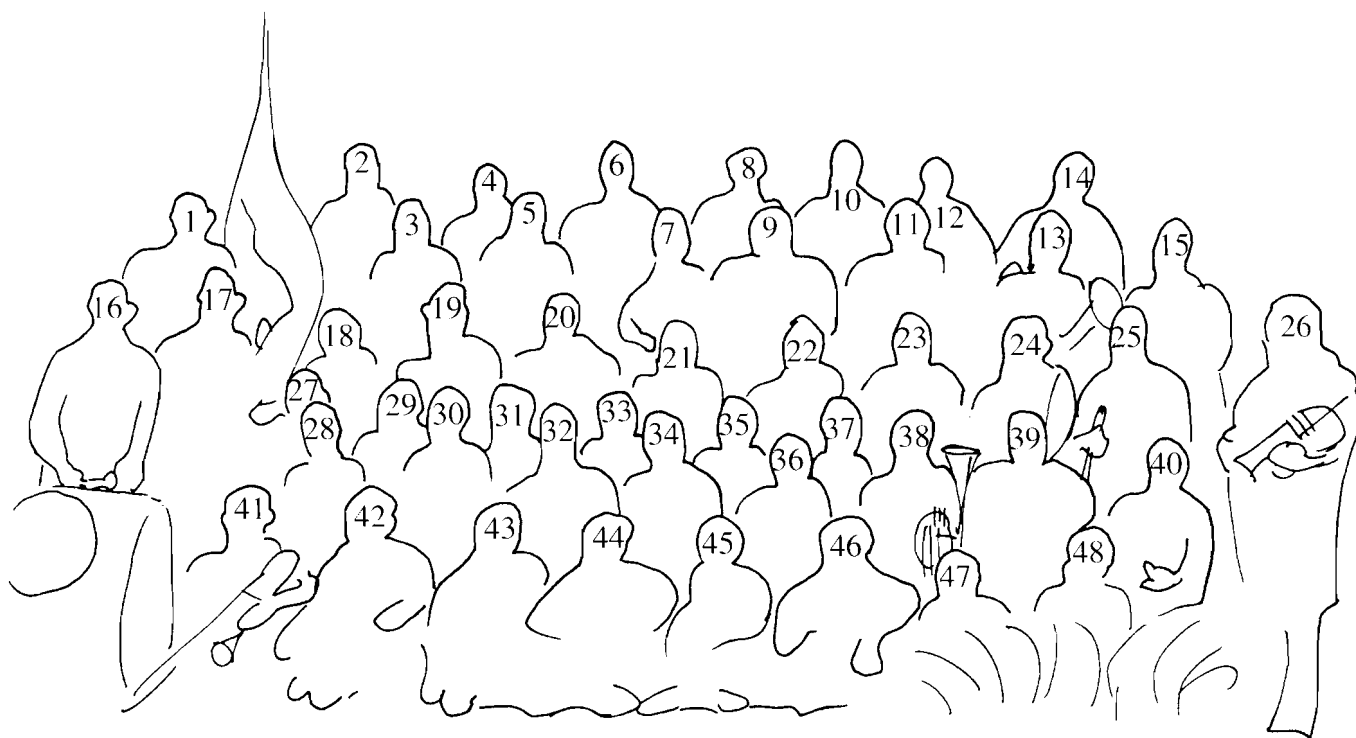

HET DENDERHOUTEMS "DOUSJEN MUZIEK"

Dat de muziek de zeden verzacht - het overbekende oude cliché - kon men rond de eeuwwisseling in Denderhoutem bezwaarlijk beweren. Er waren immers op zijn minst twee behoorlijk uitgeruste fanfares, die mekaar levend zouden gelust hebben. Het ging er uiteraard om de fanfare der katholieken - de oudste - en deze der Daensisten, zeker ontstaan in het kader van de hevige politieke twisten die hier plaatselijk (en in gans Vlaanderen) uitgevochten werden. Op andere plaatsen kan men over deze bewogen periode meer vernemen ; wat ons nu bezighoudt is de publicatie van een paar oude foto's (1) van de muziekmaatschappij der "Groene Strikdragers", de volgelingen van priester Daens, H. Planckaert, Aloïis De Backer, Smid Lambrecht e.a. Foto nr. 1, de oudste, dateert van 1906 en werd genomen aan de voorgevel van de huidige woning van Dr. De Roose - Mertens in de Advokaat de Backerstraat. Voor alle duidelijkheid moet gesteld worden dat bedoelde herenwoning op dat tijdstip toebehoorde aan, en bewoond was door Dr. Frans-Feliciaan Van Oudenhove (2), wiens echtgenote Cornelië De Boom, van Denderleeuw afkomstig was. Vermoedelijk om familiale redenen verkocht Dr. Van Oudenhove dat prachtig domein omstreeks 1922 aan Honoré Mertens ; deze laatste verkocht zijn ouderlijke hofstede op Dries aan de pas uit Amerika teruggekeerde familie Louis Uyttenhove-Seminck (3). Na verdeling van de eigendommen Mertens-Heyvaert kwam het huis in handen van advocaat Albert Mertens, tweede zoon van Honoré. De dochter van Albert, advokate R.-M. Mertens, bewoont nu met haar gezin dit huis. Destijds was Dr. Van Oudenhove nog burgemeester van Denderhoutem geweest. Hij bracht zijn levensavond door bij zijn dochter en schoonzoon, Dr. Honoré Pauwels, in de sierlijke woning aan het begin van de Iddergemse Steenweg. Zo te zien had Dr. Van Oudenhove grote sympathieën voor de toenmalige christen-demokraten : niet alleen leent hij zijn eigendom aan de fanfare, maar hij prijkt zelf fier op de foto.

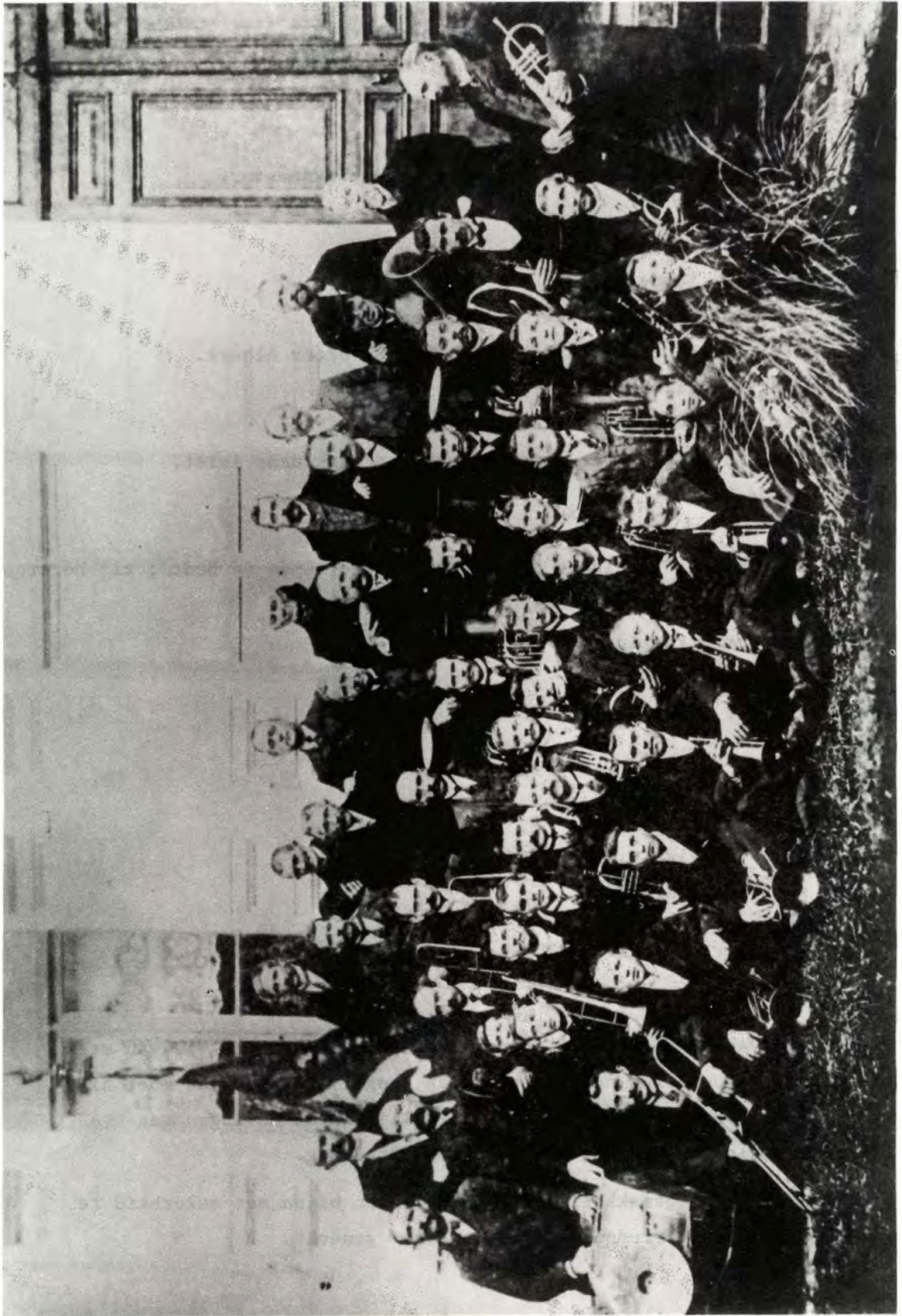
Wij hebben getracht zoveel mogelijk leden der fanfare te identificeren, maar zijn daar niet volledig in gelukt (4).

De fanfare droeg de naam "GROEIEN EN BLOEIEN" (5).

Tot herkenning van de personen volg men eenvoudig de nummering.

1. Cornelius Wijnant. Schoonvader van René Heyman.
2. Gustaaf Baeyens.
3. onbekend.
4. Edward Van der Straeten. Terlinden.
5. Alfons Van der Hoeven ; landbouwer Terlinden.
6. Frans Eeman (Café "In den Barreel", Steenweg op Ninove).
7. Gustaaf Eeman ; Vondelen ; (zoon Frans).
8. Victor De Witte ; pachter op de Bijloke-hoeve in de Stichelen.
9. onbekend.
10. Joannes De Swaef, Vondelen.
11. Frans Van Rossen, kleermaker, Molenstraat.
12. Kamiel Van de Brempt ; metser.
13. Baeyens Jozef.
14. onbekend.
15. Dr. Frans-Felicianus Van Oudenhove-De Boom
16. Jozef Goubert.
17. Jozef De Niels.
18. onbekend.

19. onbekend.
20. Pieter De Coninck ; broer Leopold.
21. onbekend.
22. Albert De Winter-Eeman ; bakker en herbergier, Molenstraat.
23. Jozef De Putter.
24. August De Schrijver, landbouwer, Eigenstraat.
25. Edmond De Pauw, Eigenstraat.
26. Adolf Breynaert, Erembodegem, dirigent of muziekmeester.
27. August De Cremer.
28. Omer Van der Speeten.
29. Rufin Roelandt, Vondelen.
30. De Coninck Leopold, landbouwer, Terlinden.
31. Jules De Winter-De Smet ; kleermaker, Dorp ; broer Albert.
32. René Goubert, Terlinden.
33. Joannes-Bt. Franckx - De Putter ; Dorp.
34. Petrus Van den Abeele ; de latere drukker ; trok naar Aalst.
35. Jozef Van de Velde.
36. onbekend.
37. Kamiel De Coninck, Terlinden ; zijn echtgenote, Emma De Bodt ; zij hertrouwde, na Kamiel's overlijden, met diens broer, Leopold.
38. Albert Van der Straeten.
39. Prosper De Cremer.
40. Octaaf Van der Speeten (?)
41. onbekend.
42. onbekend.
43. August Eeman - De Pril.
44. Jules Buyl, Vondelen.
45. Petrus Asselman, Terlinden.
46. Louis Roelandt, Vondelen.
47. onbekend.
48. onbekend.

De tweede foto van dezelfde maatschappij "GROEIEN EN BLOEIEN" is van meer recente datum. Te oordelen naar de zittende jongelingen vooraan moet hij omstreeks 1937-1938 gemaakt zijn, waarschijnlijk in de hovingen van Dr. Honoré Pauwels-Van Oudenhove, Iddergemse Steenweg.

Het viel ons heel wat gemakkelijker deze personen bijna met zekerheid te herkennen. De nu al overledenen zijn met een + gemerkt.

Volgens de nummers zijn het :

1. Frans Van der Straeten, Terlinden.
2. Remi De Coninck, Terlinden.
3. De Troyer Robert, Dorp, trok naar Okegem.
4. Edgard Eeman, Steenweg op Ninove.
5. Marcel Baeyens, + Anderenbroek.
6. Edgard De Sadeleer, Anderenbroek.
7. Hector Heyman, Borrekent. Trok naar Ninove. Zoon René.
8. Maurits Sonck, + te Aalst. Deze werd tijdens de bezetting tot burgemeester van Denderhoutem aangesteld.
9. De Putter.... Anderenbroek.
10. Sonck Rufin. + te Aalst. Broer Maurits.
11. Omer Sonck - De Pauw, verwant aan Maurits en Rufin.
12. Frans Van Rossen, + kleermaker, Molenstraat.
13. Frans De Laen. + Driehoek.
14. Leon Sonck. + Anderenbroek. Broer Sonck Maurits en cs.
15. Jozef De Putter. + Adv. De Backerstraat.
16. Richard De Nul. + Daal.
17. Sonck Florent-Hooghe. Trok naar Terjoden.
18. Albert Van der Stockt. Terlinden.
19. Achiel De Smet. Lebeke.
20. De Coninck Clemens.
21. Edmond Heyman. + Borrekent. Zoon René en broer Hector.
22. Roger Muylaert. Vondelen, daarna naar Terjoden.
23. Robert De Vos (vermoedelijk ; uit buurdorp).
24. Albert Sonck, Anderenbroek, + daarna Lokeren. Broer Maurits.
25. Raymond Van den Steen + Terlinden, daarna naar Meerbeke.
26. Donaat De Schutter, Terlinden.
27. Jozef Roelandt. + Vondelen.
28. Frans Van den Steen, Terlinden. Broer Raymond.
29. Gustaaf Van de Velde, Anderenbroek.
30. Joannes-Bta Francx. + Dorp.
31. Robert De Backer. + Terlinden.
32. Petrus Sonck. + Anderenbroek. Broer Maurits.
33. Petrus Muylaert, Vondelen.
34. De heer Dirigent Schollaert. + Terjoden.
35. Clemens Sonck. Schoolstraat. Broer Maurits.
36. Aimé Roelandt. Eigenstraat.

37. René Heyman. + Borrekent.
 38. Robert Roelandt.
 39. Geerts René. Adv. De Backerstraat.
 40. Geerts Kamiel ; id. broer vorige.
 41. Edgard Franckx. Dorp, daarna naar Terjoden. Zoon J.-Bt.
 42. Edgard Muylaert.
 43. Gaston Scheerlinck. + Sneuvelde aan het Oostfront.
 44. Roger Hendrickx, Zonnestraat.

E. HUYLEBROEK.

-
- (1) Wij danken van harte de mensen die ons de foto's lieten gebruiken en ons de leden der fanfare hielpen herkennen.
- (2) Alhoewel de voorouders van Dr. Van Oudenhove uit Appelterre kwamen en notaris Van Oudenhove ook van dat dorp kwam (vestigde zich bij zijn huwelijk met Caroline Huylebroek op 17-4-1884 in Denderhoutem) is ons toch geen dichte verwantschap bekend.
- (3) Honoré Mertens was, langs moederszijde, oomzegger van de broer van Dr. Frans-Fel. Van Oudenhove.
- (4) Aanvullingen en inlichtingen, ook over de geschiedenis van beide fanfaren zijn vanzelfsprekend graag ingewacht op de redactie.
- (5) In het LAND VAN AALST (1990-nr.5-6, p. 272) wordt wellicht verkeerdelijk de naam "GROEN EN BLAUW" vermeld. Jammer dat op onze foto de naam niet te herkennen valt. Er bestaan evenwel versies waarop "GROEIEN EN BLOEIEN" heel duidelijk is.

UIT DE OUDE DOOS

Haaltert - Meisjesschool - Bruul.

De klas van zuster Berghmans.

6de leerjaar - 1928.

- zittend (v.l.n.r.)

1. Maria De Deyn, 2. Madeleine Arijs, 3. Maria Grootvriendt, 4. De Vadder,
5. Martha Leroy, 6. Madeleine Leus, Odille Provost, 8. Justine De Meyer.

- 1ste rij (v.l.n.r.)

1. Elvire Redant, 2. Laura Eeckhout, 3. Hortense De Bruyn, 4. Cyrilla Bernauw,
5. Adeline De Schutter, 6. Arijs, 7. Elodie Maesschalck

- 2de rij (v.l.n.r.)

1. Maria Mally, 2. Clementine Van Impe (?), 3. Celine Van der Donckt,
4. Van Puymbroeck, 5. Julia De Schepper, 6. De Gendt,
7. Elza Daghuyt, 8. Maria Van der Hoeven.

**Wie van onze leden heeft materiaal en/of uitgewerkte artikels
(i.v.m. de Haaltertse deelgemeenten)
die kunnen opgenomen worden in ons tijdschrift ?
Neem contact a.u.b. : Tel. 053/83.08.81**